

వి నో దా వా రి

శ్రీ నామలక్ష్మి

Ramadas

దర్శకత్వము...పి.పుల్లయ్య, బి.పి.

కన్యాశుల్కము

అభినవాంధ్ర సాహితీ వై తాళికుడు, మహాకవి

కీ॥ శే॥ గురజాడ అప్పారావు పంతులుగారి

అమరదృశ్య ప్రబంధము ననుసరించి చిత్రించబడినది.

★ నిర్వాహకులు ★

ధర్మకర్తవ్యము : పి. వుల్లయ్య, బి. వి.,

నంగీత దర్శకుడు :

మంటసాల వెంకటేశ్వరరావు

రచన సమీక్షరణ :

సదాశివబ్రహ్మం

కళాదర్శకులు :

గొడగాంకర్, వాలి

ఛాయాదర్శకుడు :

యస్. ప్రకాష్

నృత్యదర్శకుడు :

పసుమర్తి కృష్ణమూర్తి

సహాయధర్మకర్తవ్యము, కూర్పు :

హనుమంతరావు

అలంకరణ :

హరిపాథచందర్,

నాగేశ్వరరావు, వాసు

దుస్తులు :

కె. అచ్యుతరావు,

యం. సూర్యనారాయణ

నిర్వాణము :—

రేవతి స్టూడియోస్, నరసూ స్టూడియోస్,

వీనస్ స్టూడియోస్, నెహ్రూ స్టూడియోస్.

నిర్మాత : డి. యల్.

క న్యా శు ల్క ము

— క థా సం గ్ర హ ము —

విజయనగరంలో మధురవాణి అనే వేశ్య బహుజాణ. ఆమెకన్న జాణతనం గల గిరీశు అనే యింగ్లీషు చదువుకున్న యువకునితో ఆమెకు స్నేహం. గిరీశం గొప్ప కోతలరాయుడు. పూటకూళ్ళమ్మ నహాయంవల్ల విజయనగరంలో గుట్టుగా బ్రతుకుతున్నాడు.

రామచంద్రపుర అగ్రహారం కరణం రావప్పపంతులు బ్రాహ్మచారి, వేశ్యలోలుడు. పూళ్ళో తలలుమార్చి అందర్ని మోసంజేసి బ్రతుకుతున్నాడు. ఆ పూళ్ళో లుబ్ధావధాన్లు అనే అరవైయేళ్ళ ముసలి బ్రాహ్మడున్నాడు. అతడు లక్షాధికారి. అతనికి మీనాక్షి అనే విధవకూతురుంది. ఆమె ప్రవర్తన మంచిదికాదు. లుబ్ధావధాన్లుచేత డబ్బు ఖర్చుపెట్టించుటకు మళ్ళీ పెళ్లి చేసుకొమ్మని రావప్పపంతులు ప్రోత్సహిస్తాడు. మీనాక్షి వార్ధక్యంలో పెళ్లై దుకని తండ్రిని మందలిస్తుంది. కాని లుబ్ధావధాన్లు ఆమె మాటలు వినడు.

ఆరోజుల్లో డబ్బుకాశపడి, కన్యాశుల్కం పుచ్చుకొని ముసలివాళ్ళకు నోరెరుగని చిన్నపిల్లల్ని పెళ్లి చెయ్యటం పరిపాటిగా వుండేది. అలాగా పిల్లల నమ్ముకునేవాళ్ళలో అగ్ని హోత్రావధాన్లు అగ్రగణ్యుడు. అతనిది కృష్ణ రాయపుర అగ్రహారం. అతని పెద్దకూతురు బుచ్చమ్మ చిన్నప్పుడే ముండ మోసింది. రెండవకూతురు సుబ్బమ్మ అనే అమ్మాయి తొమ్మిదేళ్ళపిల్ల. ఆ పిల్లని పద్దెనిమిదివందల కన్యాశుల్కానికి లుబ్ధావధానుల కమ్మడానికి అగ్ని హోత్రావధానులు నిశ్చయించాడు. యీ బేరం రావప్పపంతులు రైట్ చేసాడు!

యీ బేరంకుదర్చడంలో రావప్పపంతులు సంపాదించిన రెండు వందల రూపాయలు విజయనగరంలో మధురవాణికి నమర్పించి ఆమెను రామచంద్రపుర అగ్రహారం తీసుకుపోయాడు. గిరీశం విజయనగరంలో అప్పలబాధ తప్పించుకుందుకు అగ్ని హోత్రావధానులు కొడుకు వెంకటేశం అనే కుర్రాడికి చదువుచెప్పే మిషతో కృష్ణరాయపుర అగ్రహారం చేరుకుంటాడు. అక్కడ గిరీశం బాలవితంతువైన బుచ్చమ్మను చూచి, మోహించి, ఆమెను ఎలాగయినా లేవదీసుకుపోయి విధవావివాహం చేసుకోడానికి నిశ్చయించుకుంటాడు. అగ్ని హోత్రావధాన్ల బావమరది కరటకశాస్త్రి అక్కడే వున్నాడు. అతడు అతడి శిష్యుడు మహేశం నాటకాల్లో వేషాలు వేసేవారు. అతనికి మధురవాణితో పరిచయమింది. ప్రసంగవశాత్తు అగ్ని హోత్రావధాన్లు తన కూతురు సుబ్బమ్మను లుబ్ధావధానులకివ్వడానికి తాంబూలాలు పుచ్చుకున్నట్లు చెబుతాడు. అతనిభార్య వెంకమ్మ అమాయకురాలు! పిల్లను ముసలివానికి యివ్వవద్దని బ్రతిమాలుతుంది. తరువాత భర్తతో పోట్లాడుతుంది. ఆ రాత్రి వెంకమ్మ “పుత్తడిబొమ్మా పూర్ణమ్మ” అనే వీధిగాయకుల పాట విని చిన్నకూతురు సుబ్బమ్మ బ్రతుకు కూడావిధవరికానికే దారితీస్తుందని దుఃఖించి, భర్తమూర్ఖత్వం తలుచుకుని నూతిలో పడుతుంది. గిరీశం చటుక్కున నూతిలోకురికి ఆమె ప్రాణం రక్షిస్తాడు. యీ సాహసకార్యంతో గిరీశంపై అందరికీ గౌరవభావం ఏర్పడుతుంది. ఆ అవకాశం పురస్కరించుకుని గిరీశం బుచ్చమ్మతో ప్రేమ కలాపాలు ప్రారంభిస్తాడు. కాని బుచ్చమ్మ కేవలం సత్యకాలపుమనిషి. గిరీశం చెప్పే మాటలేవీ అర్థం చేసుకోలేకపోతుంది. ఆ పెళ్ళి ఏవిధంగానైనా తప్పించుతానని చెల్లెలు వెంకమ్మకు కరటకశాస్త్రి వాగ్దానంచేసి తన శిష్యుడైన మహేశాన్ని తీసుకుని వెళ్ళిపోతాడు.

కరటకశాస్త్రి మహేశానికి అడపిల్లవేషం వేసి తాను గుంటూరు శాస్త్రుర్లనే వేషంవేసుకుని రామచంద్రపుర అగ్రహారం వెళ్తాడు. అక్కడ మధురవాణిని కలుసుకుని తన చెల్లెలు దురవస్థచెప్పి ఆమె సహాయం కోరతాడు.

తరువాత మధురవాణి సలహామీద రావప్రపంతుల్ని ఆశ్రయించి అగ్నిహోత్రావధాన్ల సంబంధం తప్పించి తనకూతుర్ని (మారువేషంలోవున్న మహేశాన్ని) లుబ్ధావధాన్ల కిప్పించి పెళ్ళి చెయ్యమని ప్రాధేయపడతాడు. అందుకు తగ్గ కమీషనుకూడా యిస్తానని ఆశపెట్టాడు. రావప్రపంతులు సంతోషించి అగ్నిహోత్రావధాన్ల పేరుతో పిల్లనివ్వనంటూ లుబ్ధావధాన్లకి ఒక ఫోర్టరీ ఉత్తరం వ్రాస్తాడు. తరువాత లుబ్ధావధాన్లకి గుంటూరు శాస్త్రుర్లు కూతుర్ని 1200 కి బేరంరైట్ చేస్తాడు. ప్రధాన సమయంలో రావప్రపంతులు లుబ్ధావధాన్ల తరపున మధురవాణి కంటే ఎరువుతీసుకుని పెళ్ళి కూతురికి పెడతారు. ఎల్లుండే పెళ్ళి.

అగ్నిహోత్రావధానులు లుబ్ధావధానులకి తన కూతుర్నిచ్చి రామ చంద్రపురగ్రహారంలోనే పెళ్ళి చెయ్యడానికి పెళ్ళికి తల్లి బయలుదేరపోతుంటాడు. గిరీశం బుచ్చమ్మతో రహస్యంగా తనతో లేచివచ్చి తనను విధవా వివాహం చేసుకుంటే ఆమె చెల్లెలిపెళ్ళి తప్పిపోతుందని నమ్మిస్తాడు. పెళ్ళి వారు తర్లివెళ్తుండగా గిరీశం బుచ్చమ్మ బండిలో ఎక్కి బండివాడికి లంచం యిచ్చి ఆబండిని దారితప్పించి బుచ్చమ్మతో విశాఖపట్నం వెళ్ళిపోతాడు.

రాత్రి 19 ఘడియలకే సిద్ధాంతి పెళ్ళి ముహూర్తం పెడతాడు. రావప్రపంతులు భాజాభజంత్రీలు, ఫల్లకి మొదలైన పెళ్ళి సరంజామా ఆంతా తీసుకుని రావడానికి పెద్దిపాలెం అనే గ్రామం వెళ్తాడు. ఈలోగా కరటకశాస్త్రి సిద్ధాంతిని లోబరుచుకుని ముహూర్తం 9 ఘడియలకే ఫిరాయించి, లుబ్ధావధాన్లని ఏకరాత్రి వివాహానికి ఒప్పించి దేవుడుగుల్లో పెళ్ళిచేస్తాడు. మధురవాణి పూర్ణో వాళ్ళెవరూ పెళ్ళికూతురు వేషంలోవున్న మహేశాన్ని తెలుసుకోకుండా కాపాడుతుంది. కరటకశాస్త్రి లుబ్ధావధాన్ల యింటిదగ్గర మహేశాన్ని విడిచి, పన్నెండువందల రూపాయల కన్యాశుల్కం తీసుకొని బయలుదేరి రహస్యంగా లుబ్ధావధాన్ల ఇంటిలోనే అటకమీద కూర్చుంటాడు. అర్ధరాత్రివేళ లుబ్ధావధాన్లమీద గురికి, దెయ్యంవలె నటించి, తాను పెళ్ళి కూతురు ప్రథమ భర్తనని ఆమెతోలికి వెళ్తే చంపేస్తానని బెదిరించి పారి పోతాడు. లుబ్ధావధాన్లు హడిలిపోతాడు. లుబ్ధావధాన్ల కూతురు మినాకి తండ్రికి దయ్యం పట్టిందని భూతవైద్యుని పిలిపిస్తుంది. ఈ హడావిడిలో మహేశం వేషం విప్పి గోడగెంతి మధురవాణి యింటికి చేరుకుంటాడు. రావప్రపంతులు భాజాభజంత్రీలతో వస్తాడు. పెళ్ళయిపోయిందని తెలిసి కొని తన కమీషన్ పోయినందుకు విచారిస్తాడు. లుబ్ధావధాన్లు తనకు రెండోపెళ్ళి పిల్లను కట్టబెట్టాడని రావప్రపంతుల్ని దూషిస్తాడు. రావప్రపంతులు మధురవాణి తాలూకు కంటే యిమ్మని అవధాన్లని అడుగుతాడు. లుబ్ధావధానులు తనకు తెలియదు పొమ్మని తరిమి కొట్టాడు.

మధురవాణియింట్లో మహేశానికి దాసరివేషంవేస్తూవుంటుంది. రావప్రపంతులురాగా తనకంటే తెచ్చేవరకు లోపలికి రానివ్వనని వెళ్లగొడుతుంది. రావప్రపంతులు లుబ్ధావధాన్లు యింటికి వెళ్లి రహస్యంగా మీనాక్షిని లేపుతాడు. మీనాక్షిని పెళ్లాడతానని ప్రమాణం చేసికంటే ఎక్కడుందో వెదకమంటాడు. లుబ్ధావధాన్లు ఇది కనిపెట్టి రావప్రపంతులుకాలు విరగకొట్టాడు. మీనాక్షి కూడా యింట్లోంచి వెళ్లగొడతాడు. రావప్రపంతులు పారిపోతాడు. మీనాక్షి వెంటబడుతుంది. మధురవాణి జరిగిన సంగతంతా విని తలుపు తియ్యమంటే తియ్యకుండా మంగళహారతి తెస్తానంటుంది. రావప్రపంతులు మీనాక్షిని అక్కడేవదిలిపెట్టి పారిపోతాడు. శిష్యుడు మహేశం దాసరివేషంతో తత్వాలు పాడుకుంటూ రావప్రపంతుల్ని వెంటాడుతూ అపూరినుండి తప్పించుకుని తన గురువు కరటకశాస్త్రి దగ్గరకు పోతాడు.

అగ్ని హోత్రావధాన్లు పెళ్లివారి బళ్లతో రామచంద్రపురఅగ్రహారం చెరువుగట్టుకు చేరతాడు. రావప్రపంతులు అతన్ని కలుసుకుని రాత్రి పెళ్లయిపోయిందని లుబ్ధావధాన్లుమీద నేరాలుచెప్తాడు. అగ్ని హోత్రావధాన్లు కోవంతో లుబ్ధావధాన్లయింటికి వెళ్లి అతణ్ణి చావబాదుతాడు. అగ్ని హోత్రావధాన్లకి బుచ్చమ్మ గిరిశంతో లేచిపోయిన భోగట్టా తెలుస్తుంది. అగ్ని హోత్రావధాన్లు రావప్రపంతులుతో కలిసి పోలీసు స్టేషన్ కెళ్లి గిరిశంమీద రిపోర్టు ఇస్తాడు. రావప్రపంతులు లుబ్ధావధాన్లుఖూనీచేశాడని పోలీసుకిచూచాయగా అందిస్తాడు. పోలీసులు లుబ్ధావధాన్లు, మీనాక్షి ఇద్దరిదగ్గరస్టేటుమెంటుతీసుకుంటారు. లుబ్ధావధాన్లు పోలీసులకిభయపడి విశాఖపట్నంలో సాజన్యారావు పంతులనే గొప్పవకిల్ని ఆశ్రయించడానికి బయలుదేరుతాడు. అగ్ని హోత్రావధాను రావప్రపంతులు కలిసి లుబ్ధావధాన్లుమీద పగ తీర్చుకోవడానికి గిరిశాన్ని పట్టుకోడానికి విశాఖపట్నం బయలుదేరుతారు. మధురవాణి లుబ్ధావధాన్లమీదనిష్కారణంగావచ్చినఖూనీకేసునుండితప్పించడానికివిశాఖపట్నం బయలుదేరుతుంది. వెంకమ్మ పెల్లల్నితీసుకుని తన అన్నగారు కరటకశాస్త్రి ఇంటికి విశాఖపట్నం చేరుకుంటుంది.

లుబ్ధావధాన్లమీద ఖూనీకేసు ఏమవుతుంది? గిరిశం బుచ్చమ్మను పెళ్లాడతాడా? రావప్రపంతులు అగ్ని హోత్రావధాన్లు ఏమవుతారు? మధురవాణి ఖూనీకేసు తప్పించడానికి తాను ఎలా సహాయపడుతుంది? మొదలుగాగల విషయాలు వెండితెరమీద చూచి ఆనందించండి.

“సరసుడ దరిజేరరా” రచన : సదాశివబ్రహ్మం.

-
- A black and white portrait of a man with a mustache, resting his chin on his hand. The image is a halftone print, showing a grainy texture. The man is looking slightly to the right of the camera. He has dark, wavy hair and a prominent mustache. His hand is raised to his chin, with his fingers resting against his cheek. He is wearing a light-colored shirt. The background is dark and indistinct.

2. పలచినదానర నే చిన్నదానరా
పిలచిన బిగువేలరా నన్నెలరా ||నరసుడ||
3. చక్కెర విలుకాని బారి వేసారి
మక్కువతో నిన్నె మనసారకోరి
చేరితి నీచెంత దయగనుమావంత
మురపించి మరపించరారా
జాగేలరా ||నరసుడ||

2. “బొమ్మలపెళ్ళి” రచన : దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి

- 1 చేదామురారే కళ్యాణము
చిలకా గోరింకపెళ్లి సింగారము
- 2 ఎవరే మీ చిన్నారి పెళ్లికూతురు
ఎవరమ్మ ! వయ్యారి ! పెళ్లికూతురు
- 3 కన్నులలో దాచేనే కన్నెసిగ్గు దొంతరలు
నవ్వులలో పూచేనే ! మల్లెపూల మంజరులు
ఇదిగో ! మీ చిన్నారి పెళ్లికూతురు
ఇదిగో ! మీవయ్యారి పెళ్లికూతురు
- 4 సాగనూ ! సోయగనూ ! చూచిచూచి మెచ్చాము-కోరికోరి వచ్చాము
నగలెన్నో చీరలెన్నో నాణెమైన విచ్చేము-సారెలెన్నో తెచ్చేము
ఈడుజోడు వరుడైతే - చూడ అందగాడైతే
అదేమాకు పదివేలు - అదే కోటివరహాలు
- ॥ఇదిగో॥

మనసిచ్చే మగడైతే ఇస్తారా కానుక ?
 సరేసరే !
 మరువాల మురిపాల మగువే మాకానుక!
 బలేబలే !

సరేసరే ! బలేబలే !
 మనసూ వయసూ కలిసే
 మంచిమనువు కుదిరెనే||
 చేదామురారే ! పెళ్లివిందులు
 చూదామురారే ! ఆ పనందులు.

3. “నాగుల చవితి” రచన : బసవరాజు అప్పారావు.

1 నాగులచవితికి నాగేంద్రుని
 పాట్టనిండా పాలుపోసేము తండ్రి||

2 నీ పుట్టదరికి పాపలొచ్చేరు
 మా పాపలొచ్చేరు
 పాపపుణ్యముల వాసనేలేని
 జగ్గహ్మస్వరూపులౌ పసికూనలొయి
 కోపించి బుస్సలు కొట్టబోకోయి

||నాగులచవితి||

3 అటుకొండ ఇటుకొండ
 ఆ రెంటినడుమ
 నాగులకొండలో నాట్యమాడేటి
 దివ్యసుందరనాగ దేహీయన్నాము
 కనిపెట్టి మమ్మొప్పుడు కాపాడవోయి||

4. “చితారుకొమ్మను” రచన : మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి.

1 చితారుకొమ్మను మిటాయిపాట్లం

చేతికందదేం గురుడా

వాటంచూసీ వడుపు చేసి

వంచర కొమ్మను నరుడా

2 పక్కను మెలిగే చక్కని చుక్కకు (అ)

చక్కలిగింతా లేదేం గురుడా
కంచుమోతగా కనకం మ్రోగదు
నిదానించరా నరుడా

॥వాటంచూసీ॥

3 పండంటిపిల్లకు పసుపూ కుంకం

నిండుకున్నదేం గురుడా

దేవుడుచేసిన లోపాన్ని నీవు

దిద్దుకురారా నరుడా

కొద్దిగ హద్దు మీరరా నరుడా

॥చితారు॥

4 విధవలందరికి శుభకార్యాలు

విధిగా చెయమంటావా గురుడా

అవతారం నీదందుకోసమే

ఆరంభించర నరుడా

॥వాటంచూసీ॥

5. “అనందం అర్జవమైతే” రచన : ‘శ్రీ శ్రీ’

1 అనందం అర్జవమైతే

అనురాగం అంబరమైతే

అనురాగపుటంచులు చూస్తాం !

ఆనందపు లోతులు తీస్తాం !

- 2 నీ కంకణ నిర్వాణంలో
నా జీవన నిర్వాణంలో
నీమదిలో డోలలు తూగి
నా హృదిలో జ్వాలలు రేగి
నీతలపున రేకులు పూస్తే
నావలపున బాకులు దూస్తే
మరణానికి ప్రాణం పోస్తాం
స్వర్గానికి నిచ్చెన వేస్తాం

॥ఆనందం॥

- 3 హసనానికి రాణివి నీవై
వ్యసనానికి బానిస నేనై
విషమించిన మదీయ భేదం
కుసుమించిన త్వదీయమోదం
విషవాయువులై ప్రసరిస్తే
విరితేనియలై ప్రవహిస్తే
ప్రపంచమును పరిహసిస్తాం
భవిష్యమును పరిపాలిస్తాం

"ఆనందం"

6. పూర్ణమ్మ కథ

రచన : గురజాడ

- 1 వుత్తడిబొమ్మా - పూర్ణమ్మ
మేలిమి బంగారు మెలతల్లారా !

కలవల కన్నుల కన్నెల్లారా!

తల్లలగన్నా పిల్లలారా !

విన్నారమ్మా యా కడుసు!

2 కొండలనడుమను కోరికటుంది

కోరికనడుమా కొలనొకటుంది

కొలదిగట్టి పని కలెలలొడల

వెలసిను బంగారు దుర్గమ్మ

3 పూజారిలకును పుట్టెను చిన్నది
పుట్టెబొమ్మా పూర్ణమ్మ
అన్నల అమ్మల కనుగై దుర్గకు
పూజకు పువ్వులు కోసేది

॥పుత్తడిబొమ్మ॥

4 ఏరూపేళల పూసే పువ్వుల
అరూపేళల అందించి
బంగారు దుర్గను భక్తిరె కొలిచెను
పుత్తడిబొమ్మా పూర్ణమ్మ

వచనం : అందాల చందమామలా గుణాలకి కర్నాల రాకలా, నలుగురి
కన్నుల్లో కనుపాపై - సట్టింట దీపమై వెలుగుతున్న పూర్ణ
మ్మను - అప్పుడేంచేసారయ్యా అంటే-

5 కాసుకులొనై తల్లి దండీ
నెనరూ న్యాయం విడనాడి
పుత్తడిబొమ్మను పూర్ణమ్మను పొక
ముదుసలి మొగుడుకు ముడివేసీ

6 ముద్దుసగవులూ మురిపెంబూ మరి
పెనిమిటిగాంచిన నిమిషమున

బాసెను కన్నియముఖ కమలమును
కన్నుల గ్రమ్మెను కన్నీరు-

- 7 ఆటలపాటలతోటి కన్నియలు
మొగుడు తాతయని కేలించ
ఆటలపాటల కలియక పూర్ణమ
దుర్గనుచేరి దుఃఖించె/

వచనం : తల్లిదండ్రులు గట్టిన గుడితాడు విప్పడానికి వశమా?
తప్పడానికి వశమా? గొల్లుగొల్లున ఏడ్చింది?
గుండె రాయిజేసుకొని ఓర్చింది.

పుత్తడిబొమ్మా - పూర్ణమ్మ

- 8 కొన్నాళ్లకు పతి కొనిపోవచ్చెను
పుత్తడి బొమ్మను పూర్ణమను
చీరలు సొమ్ములు చాలగ దెచ్చెను.
పుత్తడిబొమ్మను పూర్ణమను

అపుడేం చేసిందయ్యా అంటే—

- 9 పెద్దలకప్పుడు మొక్కెను పూర్ణమ్మ
తల్లి దండ్రీ దీవించి
దీవనవింటూ పక్కున నవ్వెను
పుత్తడిబొమ్మా పూర్ణమ్మ

- 10 చిన్నలనందరి కొగిట జేర్చుకు
కంటను బెట్టెను కన్నీరు
అన్నల దమ్ముల సప్పడు పలికెను
పుత్తడిబొమ్మా పూర్ణమ్మ

11 అన్నల్లారా ! తమ్ముల్లారా
అమ్మను అయ్యను కానండి
బంగరుదుర్గను భక్తితో కొల
పండమ్మలకమ్మా దుర్గమ్మ

12 నలుగురుకూచుని సవ్వేవేళల
నాపేరొకతరి తలవండి

మీ మీ కన్నబిడ్డల నొకతెకు

ప్రేమను నాపేరివ్వండి

13 బలబల కన్నుల కన్నీరొలికెను
పుత్తడిబొమ్మకు పూర్ణమకు
కన్నులు తుడుచుకు కలకలనవ్వెను
పుత్తడిబొమ్మ ! పూర్ణమ్మ

14 వగచిరి పదినటు వగచిరి తమ్ములు
తల్లియుకంటను తడ్డబెటెన్
కాసుకుల్లొనై అల్లుని తలుచుకు
ఆనందించెను అయ్యొకడె !

15 ఎప్పటియట్టుల సాయంత్రమ్మున
ఏరిన పూవులు సరిగూర్చి
సంతోషంబున దుర్గను కొలువను
ఒంటిగబోయెను పూర్ణమ్మ

16 ఆవులు మొదవులు మందలుజేరెను
పిట్టలు చెట్లను గుమిగూడెన్
మింటలు చుక్కలు మెరయుచు గొడమెను
పూర్ణమ యింటికి రాదాయె!

- 17 కన్నుల కాంతులు కలవల జేరెను
 మేలిమిజేరెను మేనిపనల్
 హంసలజేరెను నడకల బెడగులు
 దుర్గనుజేరెను పూర్ణమ్మా
 పుత్రడిబొమ్మా! పూర్ణమ్మా

7. “ఇల్లుఇల్లనియేవు” రచన : గురజాడ.

- 1 ఇల్లుఇల్లనియేవు - ఇల్లు నాదనియేవు
 నీ యిల్లు యెక్కడే - చిలుకా
 ఊరికి పుత్రరాన - సామాధిపురములో
 కట్టెయిల్లన్నదే చిలుకా
 ఎన్నాళ్లు బ్రతికినా ఏమిసామాజ్యమే కొన్నాళకోరామచిలుకా”
- 2 మూఞ్ణాళ బ్రతుకునకు, మురిసేవు త్రుళ్లేవు
 ముందుగతి కానవే చిలుకా
 కట్టలే చుట్టాలు కట్టలే బంధువులు
 కన్నతలెవ్వరే చిలుకా—
- 3 మోసేరు నలుగురు! వెంబడిని పదిమంది (నిన్ను)
 వెంటనెవరూరారు చిలుకా
 కాలిపాదేదాక కావలుందురుగాని
 కడకు తొలగొత్తురే చిలుకా—
 వెంటనెవరూరారు చిలుకా
 రామచిలుక — రామచిలుక—

8. “కీచకవధ” రచన : సముద్రాల.

వచనం—ఈ ప్రకారంబుగా సుధేష్ఠాదేవి కొలువులోనున్న ద్రౌపదిని
 గాంచి - కీచకుడు మోహింప - తప్పుని మనస్సును మార్పజాలక మద్యం

తెచ్చు నెపంబున, సుధేష్ట ఆమెను కీచకుని మందిరంబున కనుప ద్రౌపది
వెడలుచున్న తెరంగెట్టిదనిన—

సైరంధ్ర-వెడలె సైరంధ్రీ నభకూ
మదమరాణీగమన - వెడలె
కాలియందియలు పులుపులుపుల్లన
కనిన చూపరులగుండెలు రుల్లన

॥వెడలె॥

సైరంధ్ర-మద్యము తెచ్చుని మహారాణి నన్నంపె
మన్నించి వెవేగ పంపించుమన్నా - రాణి
తాపము తెలగించుమన్నా—

కీచక — శరుణిరొ నినుగని తాపము గొనియుంటి
కరుణించి వగదీర్చవే - బయ్యారిభామా!
కొగిటనను జేర్చవే

సైరంధ్ర-మగనాలిగోరా - మరణమె నీకగురా .

కీచక — ఏమైనాగానీ భామరొ నిను వీడనే

సైరంధ్ర-విడరా—

కీచక — విడనే—

న టీ న టు లు

సావిత్రి

ఎన్. టి. రామారావు

జానకి

సి. యన్. ఆర్.

సూర్యకాంత

డా॥ గోవిందరాజుల సుబ్బారావు

హేమలత

వంగర

ఛాయాదేవి

వి. రామన్నపంతులు, బి.ఎ., బి.ఎల్.

బేబి

గుమ్మడి

బేబి సుభద్ర

బి. యన్. ఆర్.

అడ్డల,

శేషగిరిరావు,

మోపరూదాసు,

పేకేటి,

మావ్వర్ సుధాకర్,

మావ్వర్ కుందు,

చదలవాడ, శారీపతిశాస్త్రి,

రామకోటి...